

NOTITIE

Windpark A15-Lingewaard b.v.

T.a.v. [REDACTED]

Heidetuin 57

3994PD Houten

DATUM: 6 juli 2023
ONS KENMERK: 22-0930/23.04132/RogVe
KENMERK EXTERN: Brief Provincie Gelderland 2023-006501 d.d. 13-06-2023
AUTEUR: [REDACTED]
PROJECTLEIDER: [REDACTED]
STATUS: versie 1.0
CONTROLE: [REDACTED]

Reactie op vragen provincie Gelderland over Windpark A15-Lingewaard

Aanleiding

Windpark A15-Lingewaard is van plan in de gemeente Lingewaard, ten zuiden van de Betuweroute en de geplande doortrekking van de rijksweg A15 en tussen de bestaande hoogspanningsleidingen en ten noorden van de Linge Windpark A15-Lingewaard te realiseren, bestaande uit drie windturbines en infrastructuur. Op 26 april 2023 is een ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming ingediend voor de bouw en exploitatie van dit windpark. Op 13 juni 2023 heeft de provincie Gelderland een brief gestuurd met vragen over de ontheffingsaanvraag. In deze brief geven wij antwoord op deze vragen en leveren de aanvullende gegevens op de ontheffingsaanvraag.

1. **Provincie:** *Uit de cumulatieberekening in het activiteitenplan op p.31 blijkt dat u voor soortbescherming (H3, Wnb) de windparken in de omgeving van 30 km die vergund, maar nog niet (volledig) gerealiseerd zijn, heeft betrokken. Hierbij refereert u naar jurisprudentie die er is voor gebiedenbescherming (H2, Wnb). Dit gaat voor soortbescherming, in tegenstelling tot gebiedenbescherming specifiek voor wespandief, echter niet op. Uit de uitspraak De Pals blijkt dat alle windparken binnen de catchment area van 30 km meegenomen moeten worden in de cumulatietoets voor soortbescherming, dus ook de bestaande. Wij verzoeken u de berekening te herzien en alle windparken in een catchment area van 30 km te betrekken.*

Reactie Waardenburg:

In de natuurtoets [REDACTED] was reeds een cumulatiestudie van vogels opgenomen. In de herziene versie van het activiteitenplan [REDACTED] is deze cumulatiestudie nu ook opgenomen. Hierbij zijn bestaande windparken opgenomen binnen 30 km afstand van Windpark A15-Lingewaard, zoverre de sterfte van deze windparken onder betrokken vogelsoorten nog niet in de beschikbare cijfers over populaties van deze vogelsoorten is opgenomen. Het uitgangspunt is dat de gevolgen van bestaande windparken in de populatiecijfers van vogelpopulaties reeds verdisconteerd zijn (oftewel het windpark heeft geleid tot een kleinere populatie van een bepaalde vogelsoort) indien de gebruikte cijfers over populatieomvang recenter zijn dan het eerste operationele jaar van het windpark. Voor de in de ontheffingsaanvraag opgenomen vogelsoorten zijn populatiecijfers gebruikt uit de periode 2018-2020. Bestaande windparken die vanaf 2018 operationeel zijn, zijn meegenomen in de cumulatiestudie.

2. **Provincie:** *Er wordt gesproken over enerzijds 80 vogelsoorten waar sterfte wordt voorzien in de gebruiksfase, en dus ontheffing voor wordt aangevraagd, en anderzijds over 83 soorten. Wij verzoeken u nader te vermelden om welk aantal (en welke soorten) vogels het gaat.*

Reactie Waardenburg:

In de ontheffingsaanvraag is voor 79 vogelsoorten ontheffing aangevraagd. Deze soorten zijn opgenomen in 12.1 en 12.2 van het activiteitenplan [REDACTED]. Sommige soorten zijn zowel in tabel 12.1 als in tabel 12.2 opgenomen omdat deze soorten getoetst zijn aan meerdere populatietypen; voor deze 'dubbele' soorten wordt éénmaal ontheffing aangevraagd. De soortenlijst in tabel 3.3 van het activiteitenplan alsmede de in de tekst vermelde aantallen klopten niet en zijn in de herziene versie van het activiteitenplan aangepast.

3. **Provincie:** *In tabel 9.1 op p. 33 in het activiteitenplan is onjuiste informatie opgenomen. Vogels en vleermuizen vallen niet onder artikel 3.5 Wnb. Voor vogels geldt artikel 3.1, voor vleermuizen inderdaad artikel 3.5. Daarnaast staan onder artikel 3.10 opnieuw vogels en vleermuizen vermeld, waarschijnlijk moet dit wezel (en bunzing en hermelijn) zijn. Het belang klopt echter niet: het is niet ter voorkoming van schade aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom. Het moet zijn artikel 3.10 lid 2a: in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daaropvolgende gebruik van het gebied of het gebouwde én artikel 3.10 lid 2h: in het algemeen belang. Wij verzoeken u de tabel inclusief onderbouwing te corrigeren en te actualiseren. Dat kan door te reageren op dit punt.*

Reactie Waardenburg:

Wij hebben deze punten opgenomen in de herziene versie van het activiteitenplan ([REDACTED] 2023).

4. **Provincie:** *U vraagt ontheffing aan voor wezel, op basis van (mogelijk) aanwezige rust- en voortplantingsplaatsen en leefgebied van wezel (NDFF, 2023). Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn) kennen een verborgen leefwijze. Ze laten zich slecht zien, evenals een verblijfplaats moeilijk vast te stellen is. Op basis daarvan verzoeken wij u tevens ontheffing aan te vragen voor bunzing en hermelijn, op grond van dezelfde verbodsbepalingen en hetzelfde wettelijk belang, ondanks deze niet in NDFF waargenomen zijn (red: verborgen leefwijze). Voor de mitigatie en maatregelen verandert er niets (zie verder: punt 5). U kunt de aanvraag hierop aanpassen door te reageren op dit punt.*

Reactie Waardenburg:

Wij hebben deze soorten opgenomen in de herziene versie van het activiteitenplan (2023) en de herziene versie van de natuurtoets (2023).

5. **Provincie:** *Aanvullend op punt 4: u geeft aan dat er voor kleine marterachtigen gemitigeerd en gecompenseerd wordt. Dat roept enkele vragen op:*
- Hoeveel takkenrillen en houtstapels (red: marterhopen, in deze situatie volstaat de realisatie van twee marterhopen) worden er gerealiseerd, wanneer en op welke locaties? Wij verzoeken u het aantal en de locaties hiervan op een kaart weer te geven. Vermeld hierbij de beoogde datum van realisatie. Houd rekening met een gewenningstijd van minimaal 3 maanden voorafgaand aan de start van de eerste werkzaamheden (zie: Handreiking kleine marters, Bouwens (2017)).*
  - Er wordt 25.060 m² leefgebied gecompenseerd. Wij verzoeken u op een kaart aan te geven waar dit gerealiseerd wordt en hoe dit gebied ingericht wordt. Vermeld daarbij ook de datum van realisatie. Houd er rekening mee dat ook dit gebied minimaal 3 maanden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden aanwezig moet zijn.*

Reactie Waardenburg:

Als onderdeel van het plan van Windpark A15-Lingewaard wordt 25.060 m² leefgebied voor kleine marterachtigen gerealiseerd. Het is op dit moment nog niet mogelijk om specifieke locaties en maatregelen (takkenrillen, houtstapels en/of marterhopen) aan te wijzen waar vervangend leefgebied wordt gerealiseerd omdat hierover nog afstemming met de grondeigenaren moet plaatsvinden. De maatregelen worden in een later stadium uitgewerkt in een inrichting- en beheerplan. Op basis van een eerdere ontheffingsprocedure van de Wnb in de provincie Gelderland (Burgerwindpark Lage Rooijen, 2020-008274) zijn wij overigens gewend om een dergelijk inrichting- en beheerplan voor kleine marterachtigen op te stellen na verlening van de ontheffing van de Wnb.

We kunnen aangeven dat we de richtlijnen van de Handreiking kleine marters (Bouwens 2017) volgen en daarbij ook een gewenningstijd van minimaal drie maanden voorafgaand aan de start van de eerste werkzaamheden aanhouden. De maatregelen worden binnen 1 km afstand van de windturbines gerealiseerd en worden aangesloten op bestaand

(geschikt) leefgebied. Het nieuw te realiseren leefgebied wordt van vergelijkbare of betere kwaliteit dan het leefgebied dat verloren is gegaan.

6. **Provincie:** *Uit de berekening van de 1%-norm blijkt dat deze voor rosse vleermuis (0,7 t.o.v. 1) dicht tegen de 1% aan zit, idem voor de situatie in cumulatie (1,7 t.o.v. 2). Afgerond is de norm in feite overschreden. Conform landelijke afspraken en de provinciale lijn, schrijven wij voor dergelijke windinitiatieven een stilstandvoorziening (verder: SVZ) voor, aangevuld met een monitoringsperiode van 3 jaar (zie: o.a. project NIEWOHL). Uit onderzoek blijkt dat de sterfte onder vleermuizen met 60 tot 80% gereduceerd kan worden met een SVZ, terwijl het tegelijkertijd weinig invloed heeft op de energieopbrengsten gezien de ongunstige weersomstandigheden op die momenten. Een SVZ is voor dit windpark dan ook zeer essentieel, aangezien de 1%-norm voor rosse vleermuis krap benaderd is en mogelijk (al) snel overschreden wordt/is. Bovendien leert de praktijk en ervaring dat rosse vleermuis zeer hoog vliegt, meer in effectbereik van de windturbines. Nader onderzoek vanaf maaiveldhoogte levert vaak een onderschatting op van het werkelijk aantal vliegbewegingen van rosse vleermuis. Tot slot is de vleermuisactiviteit (essentiële vliegroute en essentieel foerageergebied) groot in het plangebied en kunnen wij het risico zonder SVZ niet nemen. Daarom zullen wij een voorschrift betreffende een SVZ opnemen in de ontheffing, geldend voor alle drie windturbines, wanneer tegelijkertijd aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:*

- *in de periode van 15 juli tot 15 oktober;*
- *tussen zonsondergang en zonsopkomst ('s-nachts);*
- *bij temperaturen boven de 10 graden Celsius;*
- *bij windsnelheden lager of gelijk aan 5 m/sec, gemeten op gondelhoogte;*
- *bij droog weer (geen neerslag).*

Dit voorschrift wordt aangevuld met een monitoringsvoorschrift van 3 jaar, betreffende monitoring met batdetectors met opnamefunctie op gondelhoogte van de turbines. De voorziening kan dan nadien mogelijk aangepast (bijv. langer of korter) worden.

Wij verzoeken u de aanvraag hierop aan te passen. Dat kan door te reageren op dit punt.

Reactie Waardenburg:

We onderschrijven dat de sterfte van de rosse vleermuis dicht tegen de 1%-mortaliteitsnorm zit, maar niet 1% of meer bedraagt. Wel reageren we op de stelling dat nader onderzoek van maaiveldhoogte vaak een onderschatting oplevert van het werkelijk aantal vliegbewegingen van de rosse vleermuis. In § 7.2 van de natuurtoets (2023) is een correctie opgenomen voor de gemeten vleermuisactiviteit vanaf de grond. Hierbij is gecorrigeerd voor het aantal vliegbewegingen van de rosse vleermuis binnen het rotorbereik van de toekomstige windturbines.

Wat betreft een op te nemen monitoringsvoorschrift willen wij graag aangeven dat meerdere degelijke methoden en meetapparatuur bestaan om vleermuisactiviteit te meten dan alleen batdetectors. Onze suggestie is om een dergelijk voorschrift 'akoestische monitoring' voor te schrijven, om ook inzet van andere geschikte opnameapparatuur mogelijk te maken.

7. **Provincie:** *Er wordt voorgesteld om enkele watergangen in het plangebied te dempen. Dat roept enkele vragen op:*
- Om hoeveel watergangen (en hoeveel meter) gaat dit?*
  - Hoeveel duikers worden er geplaatst en/of verwijderd?*
  - Is aanwezigheid van de beschermde soorten (1) poelkikker en (2) grote modderkruiper in deze watergangen met zekerheid uit te sluiten? Het vangen/uitzetten en vernielen van leef- en voortplantingsgebied van deze soorten is Wnb-ontheffingsplichtig.*

Reactie Waardenburg:

Punt A. Er worden vijf sloten gekruist. Het gaat in de permanente situatie om 60 meter sloot. Ook wordt er een sloot over een lengte van 55 meter verplaatst. Daarnaast worden er voor 110 meter tijdelijke voorzieningen (duikers, buizen) aangelegd. Wij hebben deze informatie opgenomen in de herziene versie van het activiteitenplan [REDACTED] 2023) en de herziene versie van de natuurtoets [REDACTED] 2023).

Punt B. Het gaat om 5 permanente duikers en 4 tijdelijke duikers / voorzieningen. Wij hebben deze informatie opgenomen in de herziene versie van het activiteitenplan [REDACTED] 2023) en de herziene versie van de natuurtoets ([REDACTED] 2023).

Punt C. Het voorkomen van deze beschermde soorten in de watergangen in het plangebied is op basis van bronnenonderzoek en het veldbezoek uitgesloten (zie natuurtoets [REDACTED] & [REDACTED] 2023). De soorten zijn bij eerder veldonderzoek niet vastgesteld in het gebied en de watergangen waar duikers zijn voorzien omvatten niet of nauwelijks geschikt leefgebied voor deze soorten. Effecten op poelkikker en grote modderkruiper zijn met zekerheid uit te sluiten. Er is geen sprake van mogelijke overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb. Daarom is geen ontheffing van verbodsbepalingen van de Wnb voor de poelkikker en grote modderkruiper aangevraagd.

8. **Provincie:** *U heeft tevens een Aerius-berekening toegevoegd met onderbouwing in de natuurtoets bij de aanvraag. Daaruit blijkt dat intern salderen aan de orde is, waarbij het huidig agrarisch gebruik (bron 1) dat (tijdelijk) niet meer gebruikt kan worden een oppervlakte telt van 2,52 ha en een emissie van 135,0 kg NH₃/j. Daarover hebben wij enkele vragen. Wij verzoeken u:*
- Nader te onderbouwen en te specificeren hoe u bij 2,52 hectare komt waarmee gesaldeerd wordt. Voor de locaties van de drie turbines, wat dus gesuggereerd wordt als niet meer te bemesten, lijkt ons dit aan de hoge kant. Gaat het om de tijdelijke en permanente verharding?*
  - Nader te onderbouwen hoe geborgd is/wordt dat er op dit areaal in ieder geval een jaar lang niet bemest wordt (saldering).*

Reactie Waardenburg:

- A. De 2,52 ha verhardingen betreft alle permanente en tijdelijke verhardingen van het geplande windpark (turbines, toegangswegen, kraanplaatsen). In § 2.2 van het activiteitenplan zijn kaarten opgenomen van de geplande permanente en tijdelijke verhardingen. De emissie van 135 kg NH₃/j is niet gebaseerd op de totale oppervlakte van de verhardingen (2,52 ha) maar op oppervlakte van verhardingen binnen BRP gewaspercelen (totale omvang gemiddeld 2,35 ha); dit is nader gespecificeerd in § 5.2.2 van de natuurtoets.
- B. Om te borgen dat op dit areaal in ieder geval een jaar lang niet bemest wordt stellen wij voor dit in de voorschriften van de te verlenen ontheffing van de Wet natuurbescherming op te nemen.
  - b. **Provincie:** *Tot slot wijzen wij u er nogmaals op dat er mogelijk maatregelen voortkomen uit de benadering van effecten op GNN en GO, waar twee van de drie turbines een mogelijke overdraai op hebben. U heeft reeds contact met provinciale collega's die over GNN en GO gaan. Deze ontheffingsaanvraag staat los van die procedure en zal hier dan ook niet verder op ingaan.*

Reactie Waardenburg:

Ter kennisgeving aangenomen.

Literatuur

- Bouwens, S, 2017. Handreiking kleine marsters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord Brabant, Den Bosch.
- Radstake, Y.N., R.G. Verbeek, 2023. Natuurtoets Windpark A15-Lingewaard. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland. Rapport 21-118. Waardenburg Ecology, Culemborg.
- R.G. Verbeek, 2023. Activiteitenplan Wet natuurbescherming. Windpark A15-Lingewaard.. Rapport 21-118. Waardenburg Ecology, Culemborg.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met [REDACTED]

Akkoord voor uitgave: [REDACTED]
[REDACTED]

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology; opdrachtgever vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Windpark A15-Lingewaard b.v.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco